

VERSLAG VAN DE LEERSTOEL COMPARATIVE PUBLIC SECTOR EN CIVIL SERVICE REFORM

2023

Prof. dr. F.M. van der Meer
Den Haag, februari 2024

Inleiding

De Leerstoel Comparative Public Sector en Civil Service Reform is ondergebracht bij de Universiteit Leiden, Faculteit Governance and Global Affairs te Den Haag. Bijzonder hoogleraar is prof. dr. F.M. van der Meer.

Na ruim twaalf jaar eindigt de termijn van de leerstoel op 20 maart 2024. Prof. van der Meer houdt zijn afscheidsrede bij de Universiteit Leiden op 18 maart 2024. Zijn slotwebinar is op 28 maart 2024 bij het CAOP.

Meerjarenagenda Leerstoelen CAOP

De Leerstoelen verbinden wetenschap met beleid en praktijk en werken vanuit een gezamenlijke meerjarenagenda die in 2018 is geactualiseerd: "Transformaties en verschuivingen in het publiek domein. Consequenties voor kwaliteit van arbeid en arbeidsverhoudingen". Deze agenda vormt (mede) het kader voor activiteiten.

In de meerjarenagenda komen de algemene ontwikkelingstendensen in het publieke domein tot uiting in drie centrale spanningsvelden op verschillende niveaus:

1. Effectiviteit versus legitimiteit van overheidshandelen (de verhouding tussen overheid en burger)
2. Zekerheid versus flexibiliteit in arbeidsverhoudingen en personeelsbeleid (de verhouding tussen werkgever en werknemer)
3. Decentralisatie versus integraliteit van bestuur (de verhouding tussen de verschillende bestuurlijke niveaus)

In mijn activiteiten als leerstoelhouder heeft met name het eerste aandachtspunt centrale aandacht gekregen. Eigenlijk geldt dat ook voor de onderwerpen drie en twee. Bij twee wordt met name naar het strategisch niveau gekeken. In mijn werk probeer ik de drie thema's met elkaar te verbinden. De drie spanningsvelden komen zo op verschillende maar verbonden manieren terug in de werkzaamheden.

Onderwijs

Het onderwijs omvatte in de bachelor Bestuurskunde Leiden Den Haag de cursus OBBW in jaar 1. Ik heb daar hoor- en actualiteitencolleges gegeven in samenwerking met de juniordocenten. De evaluaties waren goed. In de overgangsregeling van de Master MPS heb ik een literatuurmodule (20 studenten) en een challenge Organisatieverandering (25 studenten) gegeven. De laatste studenten in de overgangsregeling worden nu nog begeleid; nu ook de gesystematiseerde overgangsregeling wordt afgebouwd. In het nieuwe MPS BA programma heb ik de Challenge en het profielvak verzorgd. Het komende jaar zullen

challenge en profielvak op dezelfde wijze worden gegeven met enige marginale aanpassingen. In het verlengde van de overgangsregeling heb ik een twaalfstal scriptiestudenten naar een positief resultaat begeleid. De waardering was erg hoog (zie evaluaties). Een viertal van de 'achterblijvers' is meegenomen naar het nieuwe jaar. Voorts heb ik het coördinatorschap van deze MPS BA stroom. Naast deze reguliere onderdelen uit het onderwijsprogramma bestuurskunde heb ik binnen en buiten CAOP verband een groot aantal lezingen gehouden voor practitioners in het openbaar bestuur. Vermelding verdient dat ik dat ook voor de BIL heb gedaan, naar aanleiding van het verlenen van het erelidmaatschap van de studentenvereniging bestuurskunde BIL. Tevens heb ik in dit jaar deelgenomen aan een visitatiecommissie voor de heraccreditatie van het bachelorprogramma Public Governance cross borders en het Master programma Comparative Governance van de universiteiten Twente en Munster in Duitsland.

Onderwijs, onderzoek en bestuur

Een belangrijk punt is dat dit jaar het laatste is voor mijn emeritaat/pensioen als bijzonder hoogleraar vanwege de Stichting CAOP en als UHD bestuurskunde. Dit tekent dit verslag. Het reguliere onderwijs omvatte, naast lezingen e.d. voor de bestuurspraktijk, het verzorgen van twee mastercursussen Management van de publieke sector BA in blok 1 en 3. Voor studenten aan de dagopleiding bestuurskunde is een bachelor cursus OBBW verzorgd en de werkgroep docenten begeleid. Op de laatste colleges heb ik bedankjes en bloemen alsmede een applaus gekregen. De evaluaties zien er goed uit. Ik heb verder ongeveer tien masterscripties als eerste lezer in dit cursusjaar begeleid. Daarnaast heb ik eenzelfde aantal als tweede lezer beoordeeld. Dat laatste geldt ook voor de beoordeling van BA-scripties. Wat ik met het meeste plezier heb gedaan is mijn deelname aan het programma Meet the professor voor een klas in het basisonderwijs.

In de literatuurlijst is de onderzoeksoutput weergegeven. Deze onderzoeksactiviteiten betreffen vraagstukken aangaande de veranderende omvang en kwaliteit van de publieke dienst in Nederland; met daarbij een vergelijking met de situatie in het buitenland. In het afgelopen jaar heb ik de Staat van de Ambtelijke dienst 2023 over bouwen aan vertrouwen geredigeerd met drie bijdragen van mijn kant. In het verlengde van deze publicatie heb ik een bijdrage geleverd aan de conferentie over dit thema. Daarnaast zijn de nodige CAOP meetings voor de ambtelijke wereld georganiseerd met mijn participatie. Een daarvan was over Trends in de samenleving en consequenties voor het openbaar bestuur. Een voor mij zeer interessante was een lezing voor en discussiebijeenkomst voor jong CAOP medewerkers.

Verder is in mijn onderzoek ingegaan op vraagstukken die centraal staan in het project de staat van de uitvoering van Binnenlandse zaken. Momenteel start een onderzoek naar de uitvoeringskosten van de schadevergoeding in Groningen. Dit onderzoek wordt in het najaar opgeleverd. Verder staat een onderzoek naar de mogelijkheden en beperkingen van loyale tegenspraak op stapel met ondersteuning van een kwantitatief onderzoek naar kwaliteiten van ambtenaren als gevolg van fundamentele veranderingen in het openbaar bestuur als gevolg van de opkomst en verandering van het multilevel governance systeem in het publiek domein en in verband daarmee de enabling state. Ook zijn andere instanties in het openbaar bestuur geadviseerd op dit terrein. Dit jaar ben ik associate editor van Public Administration Review geworden. Voorts heb ik de Cleveringa lezing voor de Leidse universiteit in Londen verzorgd. Voorts zijn twee nieuwe twee PhD studenten aangenomen

(Mariet Hagen en Vera van Egmond met proefschriften over en werkzaam bij de Dienst Koninklijk Huis). Ik deelgenomen aan diverse lees- en oppositiecommissies van promovendi. Het proefschrift van Kees Nagtegaal is goedgekeurd door de promotores en gaat nu het proces in. De proefschriften van Nelly Samosir en Rigtje Passchier vertonen een dermate voortuitgang dat daarvan hetzelfde binnen een jaar kan worden verwacht. Er liggen na mijn emeritaat twee boeken en een groot aantal artikelen in het verschiet. Tevens word ik (op afroep) speciaal adviseur van het CAOP.

Bestuurlijk heb ik al mijn taken overgedragen met het volste vertrouwen aan mijn opvolgers. Op universitair niveau zit ik in de universitaire taskforce ingesteld door de rector over Academische vrijheid. De 14e februari is een universitaire bijeenkomst waar ik een bijdrage aan lever.

Publicaties en Lezingen

1. Meer F.M. van der & Berg C.F. van den (2023), De aansturing van de uitvoering: internationaal en historisch vergeleken. Leiden/Den Haag: CAOP/BZK.
2. Meer F.M. van der (2023), Inleiding. In: Meer F.M. van der (red.), Staat van de ambtelijke dienst 2023: bouwen aan vertrouwen. Publicatiereeks Recht en Overheid nr. 55. Den Haag: CAOP. 5-10.
3. Meer, FM van der, Eupack 2023, Public Administration and Governance: the Netherlands. Dg Reform.
4. Meer F.M. van der (20, 23), Openbaar bestuur, burgers en het behoud van vertrouwen: het behoud van vertrouwen. In: Meer F.M. van der (red.), Staat van de ambtelijke dienst 2023: bouwen aan vertrouwen. Publicatiereeks overheid & arbeid nr. 55. Den Haag: CAOP. 11-27.
5. Meer, F.M van der met G.S.A. Dijkstra en H. Winter (2023), Paper on the normative implications of Administrative, Political and Judicial discretion on public service delivery, government and society, NIG Conference November 2023
6. Meer F.M. van der (red.) (2023), Staat van de Ambtelijke Dienst 2023: bouwen aan vertrouwen. Publicatiereeks overheid & arbeid nr. 55. Den Haag: CAOP.
7. Meer F.M. van der (2023), Tot slot continu bouwen aan vertrouwen: denk- en handelingsperspectieven voor de toekomst. In: Meer F.M. van der (red.), Staat van de Ambtelijke Dienst 2023: bouwen aan vertrouwen. Publicatiereeks overheid & arbeid nr. 55. Den Haag: CAOP. 185-194.
8. Dijkstra G.S.A. & Meer F.M. van der (2023), Groningers boven gas : de hoge uitvoeringskosten steken wrang af tegen de vergoedingen die de slachtoffers van aardbevingen in Groningen ontvangen, De Hofvijver 13(141): .
9. Meer F.M. van der (2023), European Public Administration Country Knowledge : country brief 2022: The Netherlands. Brussels: Directorate-General for Structural Reform Support Unit 02 Governance and Public Administration .
10. Frits van der Meer & Gerrit Dijkstra (2022) Beperk de toegang van 'ideële' organisaties tot de rechter, In Liberale Reflecties 63(3): 43-49.
11. Meer, F.M. van der m.m.v. C.F. van den Berg (2023, De aansturing van de uitvoering" internationaal en historisch vergeleken, Staat van de uitvoering (14pp).

12. Meer, F.M. van der (2022/2023), *Strategische Verkenning: Berne voor de toekomst verankerd. Inhoud, uitgangspunten, kerntaken, -waarden en vertrekpunten in bestuurlijk opzicht. Heeswijk-Dinther.*
13. Meer, F.M. van der (4 oktober 2023) *Lezing: Geopolitieke ontwikkelingen en de positie van India in de wereld Een wereldmacht, politiek, technologisch maar met grote inkomenstegenstellingen, religieuze en etnische spanningen De zin om solidair met India te zijn studiemiddag en jubileumbijeenkomst Solidair met India*
14. Meer, F.M. van der (31 mei 2023), , *De Onmisbaarheid van Loyale Tegenspraak Voor Politiek, Ambtelijk Apparaat en Burgers. Lezing op symposium t.g.v. het afscheid van Gert Veenhof gemeentesecretaris van de gemeente Bunnik*
15. Meer, F.M. van der (24 januari 2023), *Een openbaar bestuur en samenleving in verandering. Gevolgen voor betrouwbaarheid en vertrouwen in politiek en bestuur. Lezing voor College van B&W van de gemeente Beuningen.*
16. Meer, F.M. van der (2023) *Cleveringa lezing Londen 27 november 2023: Politiek, bureaucratie en samenleving in crisis? Aard, oorzaak en mogelijke oplossingen*
17. Meer, F.M. van der (2023), *Hoe verhoudt de instelling van lokale en regionale rekenkamers tot de ontwikkeling van de gedecentraliseerde eenheidsstaat: Een langduriger tijdstermijn. 11 november 2023.*
18. Meer, F.M. van der (2023), *Doorn, Regionale ongelijkheid vanuit een politiek-bestuurlijk en liberaal perspectief. Lezing voor de Telders stichting 6 oktober 2023).*
19. Meer, F.M. van der Meer, *Een driesnijdend zwaard: bureaucratie, ambtenaren en vrijheid Oftewel Bureaucratie en ambtenaren als hulp en bedreiging van duurzame democratische rechtstaat en persoonlijke vrijheid. Afscheidsrede als hoogleraar Comparative Public Sector and Civil Service Reform aan de Universiteit Leiden vanwege het CAOP 18 maart 2024.*
20. Kerkhoff A.D.N. & F.M. van der Meer (2024) *Public servant educating and training in the Netherlands (1814 – present) in A.D.N Kerkhoff & D. Moschopoulos (eds) The Education and Training of Public Servants: Systems and Practices from the Nineteenth Century to the Present 26 Feb. 2024.*
21. Meer, F.M. van der. G.S.A., Dijkstra & H.B. Winter (2024), *Law, Government and Public Governance”: perspectives and implications for Government and Bureaucracy, London: Palgrave. (september 2024)*
22. *Lezingen voor Stichting CAOP, seminars Bouwen aan Vertrouwen; voor Jong CAOP,*

Overige onderzoeksactiviteiten

1. Promotiecommissies en begeleiding

- Ton van Gestel, 'Publiek initiatief in de publieke ruimte; common ground voor de civil society with dr. C. Van Eijck'.
- Kees Nagtegaal, Twentieth century Refugees and the Netherlands. A struggle between immigration control and humanity with prof. Dr. J Raadschelders.
- Ehsan Jami. Dutch policy on ethnic profiling in crime prevention with Dr. J Mathijs
- 4. Rigtje Passchier, The enabling state at the municipal level and co-production in the

social domain with Dr. G.S.A. Dijkstra.

- Nelly Samosir, The relationship between public sector reform and the change in the level of public sector corruption and public integrity in Indonesia in the post-Soeharto period? Met Mr. Dr. G.S.A. Dijkstra
- Victor Posthuma. The role of the media in the fall of political officeholders 2002-2017 with prof. Dr. J. de Jong.
- Lex Noyon, Groene Hart, met dr. Y Kleistra.

Lidmaatschappen

- Lid NWO-commissie beoordeling aanvragen PhD beurzen voor leraren, beoordeling VIDI-aanvraag,
- Lid en voorzitter van internationale commissie ter beoordeling van aanvragen ingediend bij Poolse NWO
- Lid visitatiecommissie Master Twente Munster (“Public Governance across Borders” and “Comparative Public Governance”).
- Redactielid meerdere tijdschriften: International Journal Public Policy, Public Governance Quarterly, Foundation of Government and Public Administration Palgrave Macmillan. Editorial board Administory. Journal for the history of public administration